C/2025/6697

12.12.2025

OPINIA EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO

z dnia 7 listopada 2025 r.

w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem na lata 2028–2034 (program „Perykles V") i uchylającego rozporządzenie (UE) 2021/840

(CON/2025/34)

(C/2025/6697)

Wprowadzenie i podstawa prawna

W dniach 8 i 15 października 2025 r. Europejski Bank Centralny (EBC) otrzymał wniosek odpowiednio Rady Unii Europejskiej i Parlamentu Europejskiego o wydanie opinii w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program wymiany, pomocy i szkoleń dla ochrony euro przed fałszowaniem w latach 2028–2034 (program „Perykles V") i uchylającego rozporządzenie (UE) 2021/840 ([1]) (zwanego dalej „projektem rozporządzenia").

Właściwość EBC do wydania opinii wynika z art. 133 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którym, bez uszczerbku dla uprawnień EBC, Parlament Europejski i Rada ustanawiają środki niezbędne do używania euro jako jednej waluty, po konsultacji z EBC. Rada Prezesów wydała niniejszą opinię zgodnie ze zdaniem pierwszym art. 17 ust. 5 Regulaminu Europejskiego Banku Centralnego.

1. Uwagi ogólne

1.1. EBC zauważa, że projekt rozporządzenia zastąpi obecny program „Perykles IV" na lata 2021–2027, ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/840 ([2]). Program „Perykles V" będzie obowiązywał od 2028 r. do 2034 r.

1.2. EBC pragnie przywołać wyrażany już pogląd, że program Perykles stanowi użyteczny wkład do działań już podejmowanych przez EBC, Europol oraz organy krajowe i zmierzających do zwalczania fałszerstw banknotów i monet euro ([3]). EBC jest przekonany, że program „Perykles V" będzie nadal przyczyniał się do zachowania integralności banknotów i monet euro oraz do przeciwdziałania wszelkim potencjalnym zagrożeniom związanym z używaniem euro jako jednej waluty.

1.3. EBC podkreśla swój czynny udział w działaniach zwalczających fałszowanie banknotów euro. W szczególności EBC opracowuje projekty oraz zaawansowane parametry techniczne banknotów, które pozwalają ogółowi społeczeństwa oraz ekspertom na rozróżnianie autentycznych i fałszywych banknotów euro oraz mają skutek odstraszający dla fałszerzy.

1.4. Pierwsza seria banknotów euro została wprowadzona 1 stycznia 2002 r. Od 2013 r. stopniowo wprowadzane są banknoty drugiej serii, tj. serii Europa. Przygotowując się do wprowadzenia banknotów z ulepszonymi elementami bezpieczeństwa, EBC i krajowe banki centralne Eurosystemu przekazują szeroki zakres informacji producentom i dostawcom urządzeń obsługujących banknoty, bankom komercyjnym, handlowcom detalicznym i innym podmiotom na co dzień używającym urządzeń do obsługi banknotów lub zajmującym się obsługą gotówki. EBC zapewnia również programy i materiały szkoleniowe uzupełniające szkolenia dla profesjonalnych podmiotów

([1]) COM(2025) 462 final.

([2]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/840 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające program wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem na lata 2021–2027 (program „Perykles IV") i uchylające rozporządzenie (UE) nr 331/2014 (Dz.U. L 186 z 27.5.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/840/oj).

([3]) Zob. pkt 1 opinii EBC CON/2006/35 z dnia 5 lipca 2006 r. wydanej na wniosek Rady Unii Europejskiej w sprawie dwóch projektów decyzji Rady dotyczących programu wymiany, pomocy i szkoleń dla ochrony euro przed fałszowaniem (program „Perykles") (Dz.U. C 163 z 14.7.2006, s. 7) oraz pkt 1.1 opinii EBC CON/2012/17 z dnia 2 marca 2012 r. w sprawie projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program wymiany, pomocy i szkoleń dla ochrony euro przed fałszowaniem (program „Perykles 2020") (Dz.U. C 137 z 12.5.2012, p. 7) oraz pkt 1.2 opinii Europejskiego Banku Centralnego CON/2018/35 z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program wymiany, pomocy i szkoleń w dziedzinie ochrony euro przed fałszowaniem (program „Perykles IV") (Dz.U. C 378 z 19.10.2018, s. 2). Wszystkie opinie EBC są publikowane na stronie internetowej EUR-Lex.

zajmujących się obsługą gotówki. Ponadto po wprowadzeniu nowych serii banknotów informacje dotyczące wzorów i zabezpieczeń udostępnia się opinii publicznej. EBC przygotowuje obecnie nową serię banknotów euro, aby zapewnić, by pozostały one bezpieczne, efektywne i zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju. W tym procesie aktywnie uczestniczą zarówno obywatele, jak i eksperci. Rada Prezesów EBC podejmie ostateczną decyzję w sprawie tematu przewodniego i wzorów banknotów, a data wprowadzenia nowej serii banknotów euro zostanie ustalona na późniejszym etapie.

1.5. Ponadto w swoim Centrum Analiz Fałszerstw EBC analizuje nowe rodzaje fałszywych banknotów euro i wykorzystuje uzyskaną wiedzę do doradzania organom ścigania. Centrum Analiz Fałszerstw koordynuje przekazywanie wszystkim właściwym podmiotom wszelkich dostępnych technicznych i statystycznych danych dotyczących fałszowania euro.

1.6. Fałszerze wykorzystują m.in. szeroką gamę sprzętu i oprogramowania do cyfrowej obróbki obrazu. W odpowiedzi Grupa Banków Centralnych ds. Powstrzymywania Fałszerstw Pieniądza, do której należy EBC, wspiera i wykorzystuje technologie takie jak systemy przeciwdziałania fałszerstwom, które zapobiegają utrwalaniu i reprodukcji obrazów chronionych banknotów.

1.7. EBC zgadza się, że należy stale przeciwdziałać pojawiającym się zagrożeniom fałszerstwem. W związku z tym EBC z zadowoleniem przyjmuje fakt, że program Perykles V ma na celu przeciwdziałanie potencjalnym zagrożeniom dla cyfrowego euro, jeżeli zostanie ono wyemitowane w przyszłości, aby utrzymać integralność waluty euro we wszystkich jej formach. Podobnie EBC z zadowoleniem przyjmuje fakt, że zarówno zagrożenia stwarzane przez sztuczną inteligencję, jak i możliwości dochodzeniowe, jakie ona stwarza, są uwzględnione w celach programu. Działania kwalifikujące się do otrzymania finansowania powinny obejmować potencjalny przyszły rozwój tych obszarów.

2. **Uwagi szczegółowe**

2.1. Tytuł i art. 1 projektu rozporządzenia należy rozszerzyć o odniesienie do innych potencjalnych zagrożeń, aby uwzględnić nowe zmiany, w tym w kontekście przyszłego cyfrowego euro, zgodnie z motywem 12 i art. 2 ust. 2 projektu rozporządzenia oraz załącznikiem do niego.

2.2. Zgodnie z art. 7 projektu rozporządzenia program „Perykles V" ma być realizowany zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 ([4]) w ramach zarządzania bezpośredniego lub zarządzania pośredniego z podmiotami, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) tego rozporządzenia. Zgodnie z uzasadnieniem dołączonym do projektu rozporządzenia program „Perykles V" uznaje się za uzupełniający inicjatywy podejmowane przez EBC i Europol i spójny z nimi. W związku z tym zasadnicze znaczenie ma zapewnienie spójności i unikanie niepotrzebnego powielania odpowiednich środków podejmowanych przez inne właściwe organy w odniesieniu do fałszowania banknotów i monet, w szczególności odpowiednio przez EBC i Europol. Z tego powodu przy realizacji działań kwalifikujących się w ramach programu „Perykles V" Komisja powinna wziąć pod uwagę istniejące i planowane działania EBC i Europolu dotyczące zagrożeń dla jednej waluty, takich jak fałszowanie i związane z nim oszustwa, w tym produkcja i dystrybucja podrobionych banknotów. Jest to zgodne z art. 4 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/840, uchylanym przez projekt rozporządzenia. EBC zachęca Komisję do pełnego wykorzystania doświadczenia EBC w prowadzeniu szkoleń i dostarczaniu informacji na temat banknotów euro oraz do zapewnienia, aby projekt rozporządzenia przewidywał pełne zaangażowanie EBC w tym zakresie.

2.3. Ponadto, mając na względzie dobrze funkcjonującą współpracę pomiędzy uczestnikami programu „Perykles V", EBC przywołuje wyrażony przez siebie pogląd, że korzystne byłoby zaangażowanie przez Komisję EBC i Europolu do współpracy przy podejmowaniu decyzji w sprawie działań, które mają być finansowane w ramach programu „Perykles V", w szczególności poprzez wspólne dokonywanie oceny poszczególnych inicjatyw. Pozwoliłoby to uniknąć ewentualnego powielania i nakładania się programu „Perykles V", innych odpowiednich programów i działań szkoleniowych EBC ([5]). Taka współpraca ułatwiłaby również stosowanie spójnej strategii przeciwdziałania

([4]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z dnia 23 września 2024 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L, 2024/2509, 26.9.2024, http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

([5]) Zob. pkt 8 opinii Europejskiego Banku Centralnego CON/2005/22 z dnia 21 czerwca 2005 r. wydanej na wniosek Rady Unii Europejskiej w sprawie dwóch projektów decyzji Rady dotyczących programu wymiany, pomocy i szkoleń dla ochrony euro przed fałszowaniem (program „Perykles") (Dz.U. C 161 z 1.7.2005, p. 11, s. 11), pkt 2.2 opinii CON/2006/35, pkt 2.4 opinii CON/2012/17 oraz pkt 2.2 opinii CON/2018/35.

fałszowaniu euro i powiązanym oszustwom. Należy zatem zmienić art. 1 projektu rozporządzenia, tak aby przewidywał wyprzedzające konsultacje Komisji z najważniejszymi zainteresowanymi stronami, w tym EBC i Europolem, w odniesieniu do działań, które należy podjąć. Komisja powinna dać EBC wystarczająco dużo czasu na zapoznanie się z dokumentacją dotyczącą działań, które należy podjąć zgodnie z art. 8 ust. 1 oraz pkt 1 i 3 załącznika do projektu rozporządzenia ([6]).

2.4. Należy również zmienić art. 4 ust. 2 projektu rozporządzenia, aby zapewnić wyprzedzające konsultacje z głównymi zainteresowanymi stronami, w tym z EBC i Europolem, w przypadku wykorzystania przez Komisję dodatkowych środków zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) 2024/2509, w ramach zarządzania bezpośredniego lub zarządzania pośredniego z podmiotami, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) tego rozporządzenia.

2.5. EBC pragnie podkreślić potrzebę (1) regularnego angażowania EBC w przygotowywanie sprawozdań z oceny w trakcie trwania programu, tak aby uwzględnić środki podejmowane przez EBC i jego aktywne zaangażowanie w zwalczanie fałszowania banknotów i powiązanych oszustw; (2) włączania do sprawozdań z oceny i komunikatów informacji zwrotnych otrzymywanych od podmiotów aktywnie uczestniczących wraz z Komisją w realizacji odpowiednich środków; (3) regularnego przekazywania EBC w przyszłości informacji o programie oraz (4) konsultowania się z EBC przed przyjęciem ewentualnych aktów delegowanych rozwijających postanowienia dotyczące monitorowania i oceny przedmiotowych uregulowań. W tym względzie EBC zauważa, że art. 133 Traktatu wprowadza obowiązek przeprowadzenia konsultacji z EBC przed ustanowieniem środków niezbędnych do używania euro jako jednej waluty. Obowiązek ten nie ogranicza się do projektu rozporządzenia, ale ma również zastosowanie do aktów delegowanych, które dotyczą zakresu kompetencji określonego w podstawowym akcie ustawodawczym. Rada Unii Europejskiej skonsultowała się z EBC w sprawie projektu rozporządzenia zgodnie z art. 133 Traktatu, a zatem powinno się również zasięgnąć opinii EBC przed przyjęciem aktu delegowanego implementującego środki na potrzeby ochrony euro przed fałszowaniem i powiązanymi oszustwami, które są niezbędne do używania euro jako jednej waluty.

2.6. Wreszcie, w odniesieniu do działań, o których mowa w art. 8 ust. 5 i wskazanych w pkt 1 i 2 załącznika do projektu rozporządzenia, EBC sugeruje włączenie do nich wspólnych działań ukierunkowanych na zwalczanie produkcji sfałszowanych banknotów i monet poza strefą euro oraz ich dystrybucji w strefie euro. Zgodnie z uzasadnieniem projektu rozporządzenia, chociaż średnia liczba wykrywanych co roku fałszywych banknotów euro pozostaje pod kontrolą, niezbędna jest ciągła czujność; świadczy o tym rosnąca dostępność w Internecie i ciemnej sieci falsyfikatów o wysokiej jakości i informacji o zabezpieczeniach euro, pojawianie się banknotów o zmienionym wzorze oraz występowanie ośrodków fałszowania, np. w Turcji i Chinach.

W przypadku gdy EBC zaleca zmianę projektu rozporządzenia, szczegółowe propozycje zmian wraz z ich uzasadnieniem zostały zawarte w odrębnym roboczym dokumencie o charakterze technicznym. Dokument roboczy o charakterze technicznym jest dostępny w języku angielskim na stronie EUR-Lex.

Sporządzono we Frankfurcie nad Menem dnia 7 listopada 2025 r.

Prezes EBC
Christine LAGARDE

([6]) Zob. pkt 2.5 opinii CON/2012/17 oraz pkt 2.2 opinii CON/2018/35.